

JOANNA WARTINI

Wybrane wyniki działalności lokacyjnej i finansowej sektora ubezpieczeń w Polsce w warunkach globalnego kryzysu gospodarczego

Wydarzenia towarzyszące otoczeniu rynku ubezpieczeniowego w Polsce wywołane silnymi zaburzeniami w funkcjonowaniu sektora bankowego wpłynęły na wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń. Ubezpieczyciele stanęli przed koniecznością wprowadzenia zmian do swej polityki lokacyjnej. Sytuacja gospodarcza panująca w Polsce, będąca konsekwencją światowego kryzysu gospodarczego, wpłynęła zróżnicowanie na wyniki finansowe ubezpieczycieli odnotowane w latach 2007 i 2008. W artykule zaprezentowano wyniki oceny kondycji finansowej sektora ubezpieczeń w obszarach działalności lokacyjnej i finansowej w warunkach globalnego kryzysu gospodarczego.

1. Wstęp

Polski rynek finansowy, prężny i podlegający dynamicznym zmianom, staje się rynkiem zmiennym i nieprzewidywalnym. Okresy stabilności gospodarczej naruszane załóczeniami finansowymi o charakterze kryzysowym wymuszają na podmiotach gospodarczych podjęcie działań nadzwyczajnych, które pozwolą uniknąć strat w prowadzonej działalności gospodarczej oraz nie dopuszczą do upadłości jednostek.

Ostatni w historii globalny kryzys finansowy, wywołany zbyt intensywnie rozwijającym się rynkiem nieruchomości w Stanach Zjednoczonych, odcisnął swoje piętno na rynku papierów wartościowych doprowadzając do poważnego zachwiania sytuacji finansowej¹ zarówno sektora bankowego, jak i ubezpieczeniowego. Gwałtowny wzrost stawek na rynku międzybankowym oraz skrócenie okresu zawierania transakcji doprowadziły do wzrostu kosztów finansowania działalności i utrudnień w zarządzaniu bieżącą płynnością finansową².

1. W. Nawrot, *Załamanie rynków papierów wartościowych na tle globalnego kryzysu finansowego*, www.e-finanse.com, nr 3/2009, s.1.

2. UKNF, *Raport o sytuacji banków w 2008 roku*, www.knf.gov.pl/sektor_bankowy/Publikacje_nadzoru_bankowego/publikacje_sektora_bankowego/index.html, s.16.

Spadek wzajemnego zaufania między uczestnikami sektora bankowego nastąpił także w Polsce. W głównej mierze był wywołany informacjami i pogłoskami o finansowych problemach strategicznych inwestorów banków w Polsce³. Rentowność polskich papierów wartościowych, w skali całego roku 2008, obniżyła się. Pomimo tego Polska osiągnęła lepsze wyniki od innych krajów strefy euro, takich jak na przykład: Grecja, Austria czy Włochy⁴.

Artykuł stanowi uzupełnienie badań przeprowadzonych nad oceną zmian sytuacji finansowej polskiego sektora ubezpieczeń w latach 2007-2008, w okresie globalnego kryzysu gospodarczego⁵. W artykule przeprowadzono wstępną analizę danych finansowych z działalności lokacyjnej i finansowej, która objęła znaczące pozycje bilansowe działalności lokacyjnej sektora ubezpieczeń. Przedstawiono w nim także zmiany w zarządzaniu lokatami w zakładach ubezpieczeń działu I oraz działu II. Rozważania dotyczące działalności finansowej oparto na istotnych pozycjach wpływów i wydatków rachunku przepływów pieniężnych ubezpieczycieli.

2. Zmiany w obszarze działalności lokacyjnej

Zakłady ubezpieczeń czynią starania, aby prowadzona działalność lokacyjna była bezpieczna, rentowna oraz umożliwiała terminowe regulowanie zobowiązań, co wynika z obowiązujących je przepisów prawa⁶. Ubezpieczyciele nie rezygnują jednak z lokowania środków pieniężnych w akcje notowane na rynku regulowanym, które mogą dostarczyć znacznie wyższych zysków niż inwestycje w bezpieczne papiery wartościowe. Zarządzanie lokatami w zakładach ubezpieczeń jest różne, w zależności od przynależności branżowej ubezpieczyciela (do Działu I czy Działu II ubezpieczeń), jego formy organizacyjno-prawnej (spółki akcyjnej czy towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych)⁷, co w konsekwencji wpływa na efekty finansowe towarzystw ubezpieczeń.

2.1 INWESTYCJE W NIERUCHOMOŚCI

Bezprecedensowy wzrost cen na rynku nieruchomości, trwający w Polsce od drugiej połowy 2005 do końca 2007 roku, spowodował powrót zakładów ubezpieczeń Działu I do inwestowania w ten rodzaj aktywów. Towarzystwa ubezpieczeń na życie, po trwającej przez cztery lata przerwie, wydały na nieruchomości na koniec 2008 roku 0,8 mln zł. W tym czasie zakłady ubezpieczeń Działu II nieprzerwanie kontynuowały inwestowanie środków pieniężnych w nieruchomości. Na koniec 2008 roku wydały o 4 581 proc. środków więcej niż w roku poprzednim (Tabela 1). Potwierdzeniem zaistniałych zmian są dane dotyczące nabytych nieruchomości w latach 2003-2008 przedstawione w Tabeli 1.

3. *Ibidem*.

4. *Ibidem*, s.17.

5. Pierwsze wyniki badań, które dotyczyły działalności technicznej autorka zaprezentowała w artykule *Wyniki działalności technicznej polskiego sektora ubezpieczeń w warunkach globalnego kryzysu gospodarczego*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe”, nr 3/2009.

6. Art. 153 Ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. nr 124, poz.1151).

7. M.Lament, J.Piątek, *Rachunkowość ubezpieczeniowa. Problemy i zadania*, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2008, s.56, oraz J.Siuda, *Ocena działalności inwestycyjnej zakładów ubezpieczeń z punktu widzenia bezpieczeństwa*, [w:] „Monitor Rachunkowości i Finansów”, nr 2/2008, s.20.

Tabela 1. Wpływy i wydatki na nieruchomości zakładów ubezpieczeń w latach 2003-2008

Wyszczególnienie	01.01.08- -31.12.08	01.01.07- -31.12.07	01.01.06- -31.12.06	01.01.05- -31.12.05	01.01.04- -31.12.04	01.01.03- -31.12.03
Zakłady ubezpieczeń Działu I						
Wpływy ze zbycia nieruchomości (w mln zł)	0,6	1,9	5,5	57	5	1,1
Wpływy ze zbycia nieruchomości – tempo zmian (w %)	-68,4	-65,5	-90,4	1040,0	354,5	-
Wydatki na zakup nieruchomości (w mln zł)	0,8	0	0	0	0	5,1
Wydatki na zakup nieruchomości – tempo zmian (w %)	0	0	0	0	-100	-
Zakłady ubezpieczeń Działu II						
Wpływy ze zbycia nieruchomości (w mln zł)	89,1	10,7	50,1	14,7	12,2	8,6
Wpływy ze zbycia nieruchomości – tempo zmian (w %)	732,7	-78,6	240,8	20,5	41,9	-
Wydatki na zakup nieruchomości (w mln zł)	248,1	5,3	7,2	13,2	16,2	7,2
Wydatki na zakup nieruchomości – tempo zmian (w %)	4581,1	-26,4	-45,5	-18,5	125,0	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Analiza przychodów z nieruchomości na koniec 2008 roku wykazała, że w zakładach ubezpieczeń Działu II nastąpiło zmniejszenie, aż o 80 proc., dodatniego wyniku z ich sprzedaży względem wyniku roku poprzedniego (Tabela 2). W tym czasie, zakłady ubezpieczeń na życie odnotowały dwukrotnie wyższy wynik dodatni ze zbycia nieruchomości od wartości uzyskanych przychodów, jednak poniesione koszty zakupu przewyższyły zarówno wartość sprzedaży, i jak i ich dodatni wynik ze sprzedaży.

Tabela 2. Przychody, koszty i wynik dodatni ze sprzedaży nieruchomości zakładów ubezpieczeń w latach 2007-2008

Wyszczególnienie	01.01.08- 31.12.08 (w mln zł)	01.01.08- 31.12.08 tempo zmian (w %)	01.01.07-31.12.07 (w mln zł)
Zakłady ubezpieczeń Działu I			
Przychody z nieruchomości	0,3	-25,0	0,4
Koszty nieruchomości	1,7	30,8	1,3
Wynik dodatni ze sprzedaży nieruchomości	0,6	0	0
Zakłady ubezpieczeń Działu II			
Przychody z nieruchomości	18,4	2,2	18,0
Koszty nieruchomości	9,9	13,8	8,7
Wynik dodatni ze sprzedaży nieruchomości	3,7	-80,2	18,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Na koniec 2008 zakłady ubezpieczeń na życie odnotowały przyrost wartości nabytych nieruchomości o 56 proc., wzrosła także wartość bieżąca tych aktywów względem wartości nabycia o 39 proc. (w zakładach ubezpieczeń Działu II zwiększyła się jedynie o 12 proc. – Tabela 3).

Tabela 3. Wartość bieżąca i wartość nabycia nieruchomości zakładów ubezpieczeń w latach 2007-2008

Wyszczególnienie	01.01.08- 31.12.08 (w mln zł)	01.01.08- 31.12.08 tempo zmian (w %)	01.01.07-31.12.07 (w mln zł)
Zakłady ubezpieczeń Działu I			
Wartość bieżąca nieruchomości	560,6	74,8	320,7
Wartość nabycia nieruchomości	403,0	56,4	257,7
Zakłady ubezpieczeń Działu II			
Wartość bieżąca nieruchomości	1 322,0	70,8	774,0
Wartość nabycia nieruchomości	1 184,3	23,9	956,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

2.2 LOKATY

Rozwój rynku nieruchomości pociąga za sobą zmiany na rynku papierów wartościowych, który będąc silnie powiązany z rynkiem bankowym jest szczególnie wrażliwy na wszelkie zakłócenia w tym sektorze. Instytucje finansowe pełniące rolę emitenta oraz tworzące grupę inwestorów instytucjonalnych wyznaczają trendy papierów wartościowych⁸, a te w okresie światowych zakłóceń gospodarczych, wykazując tendencję spadkową, odciskają swoje piętno na wynikach finansowych uczestników sektora finansowego.

Na przełomie lat 2007 - 2008 doszło do wejścia rynku akcji w stan głębokiej bessy wywołanej głównie pogorszeniem się sytuacji spółek amerykańskiego i europejskiego rynku finansowego, zaburzeniami płynności na rynku międzybankowym, pogorszeniem stanu gospodarki światowej i brakiem perspektyw jej poprawy⁹. Skutkiem kryzysu była m.in. przecena wartości rynkowej niektórych spółek, będących symbolem światowej lub regionalnej gospodarki. Ich wartość rynkowa poważnie obniżyła się bądź osiągnęła poziom wartości księgowej tych spółek, podczas gdy przed kryzysem była kilka lub kilkanaście razy wyższa¹⁰.

2.2.1 Akcje i udziały

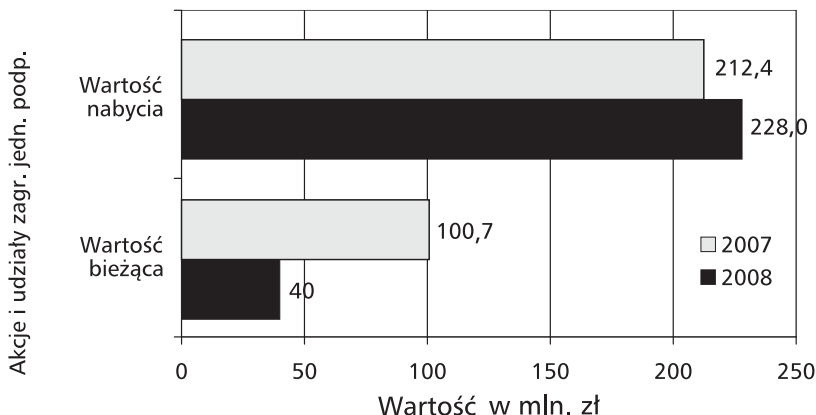
Zmienność rynku akcji wpłynęła na wyniki lokacyjne sektora ubezpieczeń. Na koniec 2008 roku w zakładach ubezpieczeń Działu II istotnemu obniżeniu uległa wartość bieżąca akcji i udziałów zagranicznych jednostek podporządkowanych spoza krajów Unii Europejskiej (o 60 proc.) – Wykres 1. W samym roku 2008 wartość bieżąca tych walorów obniżyła się względem wartości nabycia o 30 proc.

8. W.Nawrot, *op.cit.*, s.4.

9. UKNF, *op.cit.*, s.20.

10. *Ibidem*, s.21.

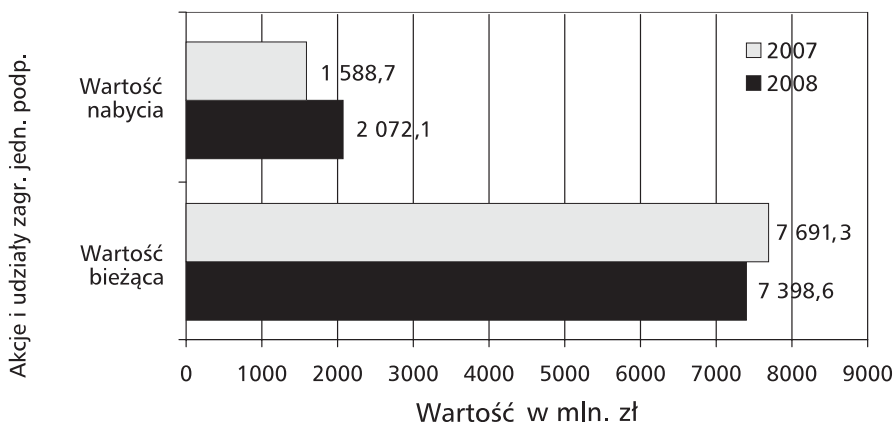
Wykres 1. Wartość nabycia i wartość bieżąca akcji i udziałów zagranicznych jednostek podporządkowanych (spoza krajów UE) zakładów ubezpieczeń Działu II w latach 2007-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Inne wyniki osiągnęły towarzystwa ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych w ramach posiadanych akcji i udziałów krajowych jednostek podporządkowanych. Ich wartość bieżąca, choć wyższa od wartości nabycia aż o 257 proc. (Wykres 2), uległa w samym 2008 roku poważnemu obniżeniu. Dalsze obniżanie się wartości bieżącej tych aktywów może wykazać analiza danych za rok 2009.

Wykres 2. Wartość nabycia i wartość bieżąca akcji i udziałów krajowych jednostek podporządkowanych zakładów ubezpieczeń Działu II w latach 2007-2008

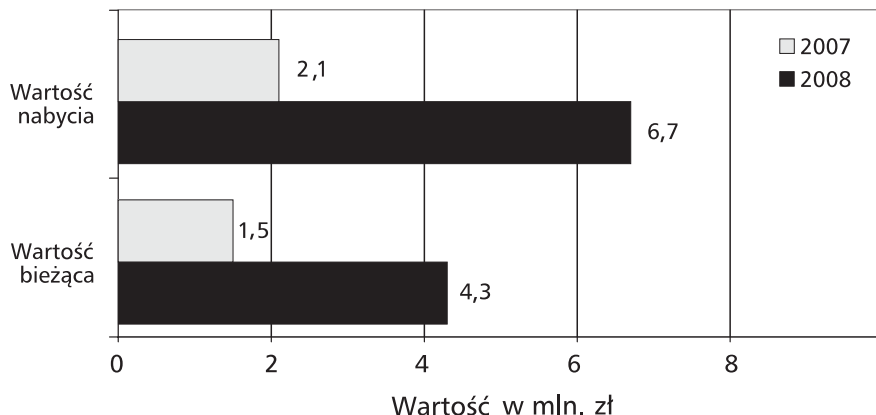

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Ubezpieczyciele nie rezygnowali ze zbycia akcji i udziałów w krajowych spółkach podporządkowanych. Uzyskany na koniec roku 2008 dodatni wynik na sprzedaży 1,2 mln zł, przy sprzedaży równej 2 194, 7 mln zł, był jednak znacznie niższy niż w roku poprzednim, w którym zyski wyniosły 7,9 mln zł, a sprzedaż 13,4 mln zł.

Wartość bieżąca akcji notowanych na rynku regulowanym zarówno w zakładach ubezpieczeń Działu I, jak i II uległa zmniejszeniu o około 51 proc. Zakłady ubezpieczeń Działu II, w odróżnieniu do zakładów ubezpieczeń na życie, jako jedyne wykazały nadwyżkę wartości bieżącej nad wartością nabycia akcji spółek z krajów spoza Unii Europejskiej (Wykres 3).

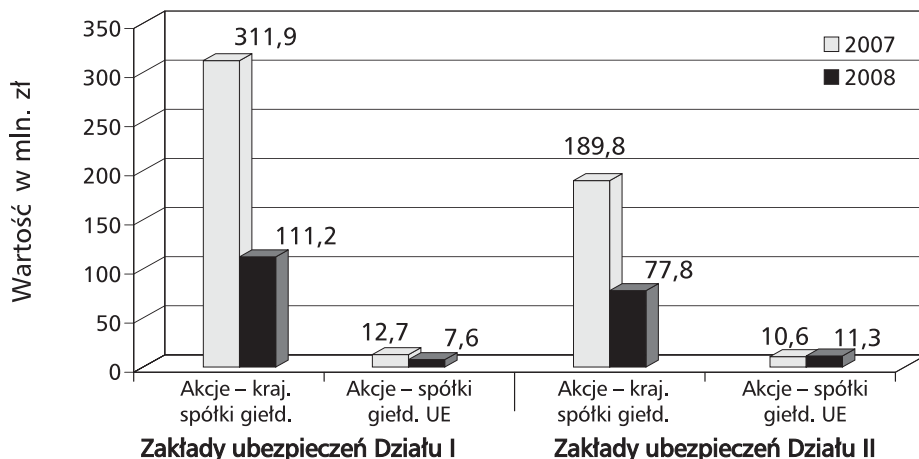
Wykres 3. Wartość bieżąca akcji spółek zagranicznych spoza UE notowanych na rynku regulowanym w zakładach ubezpieczeń Działu II w latach 2007-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Analiza danych dotycząca wyniku z transakcji sprzedaży akcji spółek krajowych notowanych na rynku regulowanym wykazała, że najwyższe straty odnotowały zakłady ubezpieczeń na życie, u których nastąpił przyrost ujemnego wyniku z realizacji tych walorów o 178 proc. (Wykres 4).

Wykres 4. Strata z realizacji akcji spółek krajowych notowanych na rynku regulowanym w zakładach ubezpieczeń w latach 2007-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

2.2.2 Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych

Słaba kondycja rynku papierów wartościowych wpłynęła niekorzystnie na wyniki towarzystw ubezpieczeń w ramach jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych. Ubezpieczyciele wycofali się z uczestnictwa w funduszach innych niż otwarte i zamknięte, stąd wartość jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach pozostałych na koniec roku 2008 wyniosła 0 (Tabela 4)¹¹.

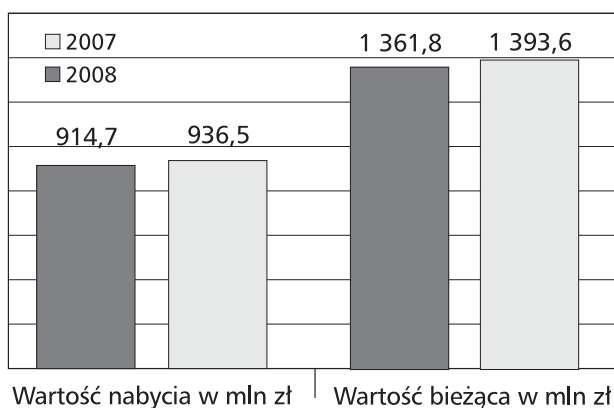
Tabela 4. Inne lokaty finansowe (krajowe) zakładów ubezpieczeń w latach 2007-2008

Wyszczególnienie	2008 (w mln zł)	2007 (w mln zł)
Zakłady ubezpieczeń Działu I		
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych inne niż otwarte i zamknięte	0	70,4
Zakłady ubezpieczeń Działu II		
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych inne niż otwarte i zamknięte	0	0,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Na koniec 2008 roku, zarówno w zakładach ubezpieczeń Działu I, jak i II, wartość bieżąca krajowych jednostek uczestnictwa i certyfikatów w funduszach zamkniętych uległa niewielkiemu obniżeniu w stosunku do ich wartości nabycia.

Lepsze wyniki, w ramach krajowych jednostek uczestnictwa i certyfikatów w funduszach otwartych odnotowały zakłady ubezpieczeń Działu II osiągając nadwyżkę wartości bieżącej nad wartością nabycia na poziomie ok. 49 proc. (Wykres 5).

Wykres 5. Wartość nabycia i bieżąca jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych (otwartych) zakładów ubezpieczeń Działu II w latach 2007-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

11. Patrz także G. Ancyparowicz, *Polskie zakłady ubezpieczeń we wczesnej fazie globalnego kryzysu finansowego*, www.stat.gov.pl/gus/5840_6386_PLK_HTML.htm, s. 5.

Najwyższą stratę z realizacji krajowych jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach otwartych wykazały zakłady ubezpieczeń Działu I, u których wynik ujemny wzrósł o 230 proc. (z 3,7 mln zł na koniec 2007 r., do 12,2 mln zł na koniec 2008 r.). Zbliżoną wartość straty odnotowały zakłady ubezpieczeń Działu II w ramach jednostek uczestnictwa i certyfikatów w funduszach otwartych spółek należących do krajów UE. Wynik ujemny z realizacji lokat wyniósł 3,8 mln zł, podczas gdy w roku poprzednim kształtował się na poziomie 0,3 mln zł. Ponieważ z transakcji zbycia tych walorów towarzystwa ubezpieczeń Działu II osiągnęły zysk w wysokości 4,1 mln zł, globalna strata była niższa niż w zakładach ubezpieczeń na życie.

2.2.3 Obligacje i lokaty terminowe w instytucjach kredytowych

Niewielkie zmniejszenie rentowności polskich papierów wartościowych na koniec 2008 roku, w tym bonów skarbowych z 6,2 proc. do 5,4 proc., obligacji 5-letnich z 6,1 proc. do 5,3 proc., obligacji 10-letnich z 6,1 proc. do 5,3 proc.¹² oraz wzrost stawek na rynku międzybankowym wpłynęły na wyniki ubezpieczycieli w zakresie inwestowania w aktywa finansowe. Na koniec 2008 roku zakłady ubezpieczeń Działu II zwiększyły nabycie obligacji spółek krajowych o 15,2 proc. (Tabela 5).

Tabela 5. Obligacje spółek krajowych w zakładach ubezpieczeń w latach 2007-2008

Wyszczególnienie	2008 (w mln zł)	2008 tempo zmian (w %)	2007 (w mln zł)
Zakłady ubezpieczeń Działu I			
Wartość nabycia	27 223,6	-0,3	27 301,2
Wartość bieżąca	28 346,9	1,9	27 815,5
Zakłady ubezpieczeń Działu II			
Wartość nabycia	27 679,1	15,2	24 027,4
Wartość bieżąca	28 605,0	19,0	24 033,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

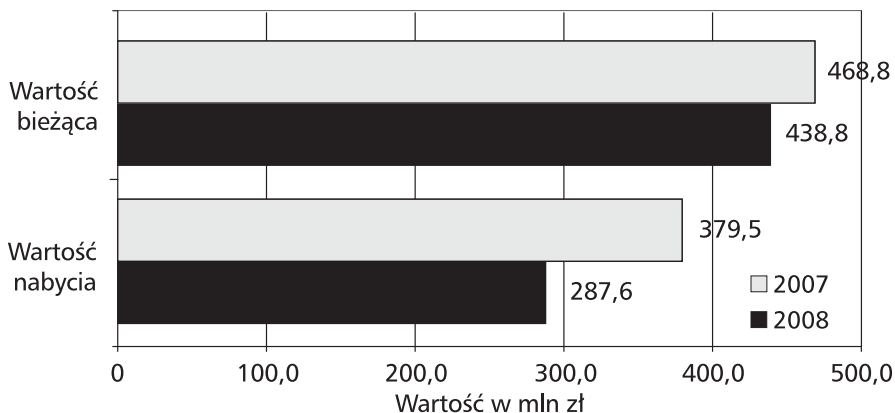
Jak wykazała analiza danych finansowych obu grup ubezpieczycieli, zakłady ubezpieczeń Działu II osiągnęły lepsze wyniki w zakresie uzyskanej wartości dodatniej z realizacji obligacji, wzrost z 54 mln zł (2007 r.) do 97,2 mln zł (2008 r.).

Zakłady ubezpieczeń na życie zbyły wszystkie obligacje instytucji należących do krajów spoza Unii Europejskiej, ich wartość bieżąca zmniejszyła się aż o 100 proc. (w roku 2007 wynosiła 13 mln zł). Ponadto ubezpieczyciele osiągnęli najwyższy przyrost wartości bieżącej obligacji spółek należących do krajów Unii Europejskiej względem ich wartości nabycia (o 53 proc.) – Wykres 6. Odnotowana zmiana nastąpiła pomimo obniżenia wartości nabycia tych obligacji.

Zakłady ubezpieczeń na życie zwiększyły nabycie lokat terminowych w krajowych instytucjach kredytowych osiągając na koniec 2008 roku poziom 18 142,7 mln zł (wzrost o 334,7 proc.).

12. UKNF, *op.cit.*, s.16.

Wykres 6. Wartość nabycia i bieżąca obligacji instytucji należących do krajów UE w zakładach ubezpieczeń Działu I w latach 2007-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Tymczasem zakłady ubezpieczeń Działu II zwiększyły lokowanie środków pieniężnych w lokaty terminowe instytucji kredytowych należących do krajów Unii Europejskiej (przyrost wartości nabycia ze 126,9 mln zł do 414,0 mln zł). Jednak najwyższy przyrost wartości dodatkowo odnotowały towarzystwa ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych z realizacji lokat terminowych w krajowych instytucjach kredytowych (wzrost z 0,4 mln zł do 4,4 mln zł na koniec 2008 roku).

3. Zmiany w obszarze działalności finansowej

Analiza znaczących pozycji wpływów i wydatków działalności finansowej rachunku przepływów pieniężnych ubezpieczycieli wykazała, że zakłady ubezpieczeń uzyskały w roku 2008 znaczącą wartość środków pieniężnych z dopłat do kapitału/emisji akcji. Najwyższy ich przyrost o 303 proc. wykazały towarzystwa ubezpieczeń Działu I (Tabela 6).

Tabela 6. Przepływy pieniężne z działalności finansowej zakładów ubezpieczeń w latach 2007-2008

Wyszczególnienie	01.01.2008- -31.12.2008 (w mln zł)	01.01.2008- -31.12.2008 tempo zmian (w %)	01.01.2007- -31.12.2007 (w mln zł)
ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ DZIAŁU I			
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	- 2 313,6	250,9	-659,3
I. Wpływy, w tym:	577,4	290,1	148,0
Wpływy netto z emisji akcji oraz dopłat do kapitału	510,9	302,9	126,8
Kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych	63,0	215,0	20,0

Ciąg dalszy tabeli na str. 26

Wyszczególnienie	01.01.2008- -31.12.2008 (w mln zł)	01.01.2008- -31.12.2008 tempo zmian (w %)	01.01.2007- -31.12.2007 (w mln zł)
II. Wydatki	2 891,0	258,1	807,3
Dywidendy	2 855,9	257,1	799,8
Spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	30,0	500,0	5,0
Odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	4,4	780,0	0,5
ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ DZIAŁU II			
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	341,6	-329,7	-148,7
I. Wpływy, w tym:	737,2	250,5	210,3
Wpływy netto z emisji akcji oraz dopłat do kapitału	733,2	253,9	207,2
Kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych	3,5	25,0	2,8
II. Wydatki	395,7	10,2	359
Dywidendy	387,1	11,3	347,8
Spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	1,5	-46,4	2,8
Odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	4,6	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Ubezpieczyciele korzystali także z innych form zasilenia gotówkowego, jak na przykład z kredytów, pożyczek oraz emisji dłużnych papierów wartościowych. Najwyższy ich przyrost utrzymywał się w grupie zakładów ubezpieczeń na życie (wzrost o 215 proc. na koniec 2008 r.).

W wydatkach działalności finansowej towarzystw ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych pojawiły się płatności z tytułu odsetek od kredytów, pożyczek oraz wykupu dłużnych papierów wartościowych. Ich udział w globalnej wartości wydatków finansowych, chociaż był nieznaczny, jednak wzrósł o 360 proc. względem roku 2007, i był wyższy od wartości spłaconych kredytów, pożyczek oraz wykupionych własnych dłużnych papierów wartościowych, co stanowi ewenement w przepływach gotówkowych ubezpieczycieli.

Dalsza analiza przepływów pieniężnych wykazała, że zakłady ubezpieczeń na życie wypłaciły swym akcjonariuszom najwyższą, od kilku lat, wartość dywidend (przyrost o 257 proc. względem wartości roku poprzedniego – Tabela 6).

4. Zakończenie

Lata 2007 i 2008 były szczególnie bogate w wydarzenia towarzyszące otoczeniu sektora ubezpieczeń. Bessa na rynku akcji, ograniczenia i utrudnienia w dostępie do zagranicznych źródeł finansowania, osłabienie sytuacji finansowej przedsiębiorstw wywołane szybkim pogarszaniem się stanu gospodarki światowej odcisnęły swe piętno na wynikach finansowych sektora ubezpieczeń. Prowadzenie działalności lokacyjnej

przez zakłady ubezpieczeń, w tak trudnych warunkach, było szczególnie uciążliwe, gdyż wszelkie zaburzenia w sektorze bankowym wpływały bezpośrednio na wyniki finansowe ubezpieczycieli. Zakłady ubezpieczeń czyniły starania, aby prowadzona działalność lokacyjna była rentowna, dowodem na to jest zmiana zachowań inwestycyjnych ubezpieczycieli. Zauważono trzy główne kierunki zmian decyzyjnych w polityce lokacyjnej zakładów ubezpieczeń:

1. Ponowne „otwarcie się” zakładów ubezpieczeń Działu I na inwestowanie środków pieniężnych w nieruchomości.
2. Zaprzestanie lokowania środków w jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne inne niż w funduszach otwartych i zamkniętych (dotyczy zarówno ubezpieczycieli Działu I, jak i Działu II).
3. Zbycie wszystkich obligacji instytucji należących do krajów spoza Unii Europejskiej (dotyczy zakładów ubezpieczeń Działu I).

Pomimo odnotowanego w kraju ogólnego pogorszenia sytuacji finansowej sektora przedsiębiorstw zakłady ubezpieczeń uzyskały znaczną ilość środków pieniężnych w drodze dopłat do kapitału. Ubezpieczyciele korzystali także z innych form zasilenia gotówkowego. Zapłacone w roku 2008 przez zakłady ubezpieczeń Działu II odsetki od kredytów, pożyczek oraz wykupu dłużnych papierów wartościowych znacznie przewyższyły wartość spłaconych kredytów, pożyczek. Zaistniały wzrost może wynikać z konieczności korzystania przez ubezpieczycieli z większych kredytów na bieżących rachunkach bankowych, w efekcie pogłębienia ujemnego wyniku na sprzedaży akcji notowanych na rynku regulowanym.

Zakłady ubezpieczeń na życie wypłaciły swym akcjonariuszom najwyższą, od kilku lat, wartość dywidend, co może wynikać z warunków umów podpisanych z ich akcjonariuszami.

Wyniki wstępnej analizy sytuacji finansowej zakładów ubezpieczeń w obszarach działalności lokacyjnej i finansowej uzupełniają wyniki analizy działalności technicznej polskiego sektora ubezpieczeń, jakie autorka zaprezentowała w artykule pt. „Wyniki działalności technicznej polskiego sektora ubezpieczeń w warunkach globalnego kryzysu gospodarczego” („Wiadomości Ubezpieczeniowe” nr 3/2009).

Dr JOANNA WARTINI jest adiunktem w WSIiZ w Rzeszowie. Stopień doktora nauk ekonomicznych w dziedzinie ekonomii otrzymała w Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach.

Recenzenci: prof. dr hab. Irena Jędrzejczyk, dr hab. Maria Kuchlewska.

Wykaz źródeł

Lament M, Piątek J., *Rachunkowość ubezpieczeniowa. Problemy i zadania*, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2008.

Siuda J., *Ocena działalności inwestycyjnej zakładów ubezpieczeń z punktu widzenia bezpieczeństwa*, [w:] „Monitor Rachunkowości i Finansów”, nr 2/2008.

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. 2003, nr 124, poz. 1151),
Ustawa z dnia 13 lutego 2009 r. o zmianie ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2009, nr 42, poz.341).

Ancyparowicz G., *Polskie zakłady ubezpieczeń we wczesnej fazie globalnego kryzysu finansowego*, www.stat.gov.pl/gus/5840_6386_PLK_HTML.htm.

Nawrot W., *Załamania rynków papierów wartościowych na tle globalnego kryzysu finansowego*, www.e-finanse.com, nr 3/2009.

http://www.knf.gov.pl/rynek_ubezpieczen/Dane_o_ryнку/Dane_roczne/index.html.

UKNF „Raport o sytuacji banków w 2008 roku” zamieszczony na: http://www.knf.gov.pl/sek_tor_bankowy/Publikacje_nadzoru_bankowego/publikacje_sektora_bankowego/index.html.

Some selected results of investment and financial activities of the insurance sector in Poland under the conditions of the global economic crisis – SUMMARY

The developments that accompanied the environment of the Polish insurance market which were caused by strong disturbances in banking sector's functioning, have had an impact on the financial results of insurance companies. Insurers faced the need of making changes to their investment policy. The economic situation in Poland resulting from the global economic crisis, influenced the financial results of the insurers in 2007 and 2008 in a varied way. This article presents the results of the assessment of insurance sector's financial condition in the area of investment and finances under the conditions of global economic crisis.